شهید قاسم سلیمانی | شهید سیدحسن نصرالله | شهید ابومهدی المهندس | شهید مصطفی چمران | شهید ادواردو آنیلی | شهید حسن شاطری | شهید حسن طهرانی مقدم | شهید حسین همدانی | شهید محسن فخری‌زاده | شهید صیاد شیرازی | شهید محسن حججی | شهید سیدمحمدباقر حکیم | شهید عماد مغنیه | شیخ ابراهیم زکزاکی | دکتر رمضان عبدالله | سردار ابراهیم محمدزاده

معمار تحول قضائی

نگاهی به عملکرد شهید سید ابراهیم رئیسی در دوران ریاست بر قوه قضائیه

کامران پورعباس

قوه قضائیه بیش از ۳۰۰ شهید تقدیم انقلاب اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران کرده است. ۳۰۰ شهید، ۳۴۵ آزاده، ۲ هزار و ۹۰۰ جانباز و ۴۳۶۰ رزمنده در سنگر امور اداری و قضائی دستگاه قضا در جنگ تحمیلی به ثبت رسیده است.

تعداد شـــهدا، خانواده‌های معظم شهدا، جانبازان، آزادگان و ایثارگرانِ قوه قضائیه قریب به ۲۱ هزار و ۵۰۰ نفر است.

شهید سید محمد حسینی بهشتی معمار بزرگ قوه قضائیه هستند که شاخص‌ترین شهید دستگاه قضا محسوب می‌شوند. یاران شهید بهشتی یعنی شهدای هفتم تیز نیز جزو بهترین و برجسته‌ترین عناصر نظام جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی بودند و یاد آنها هرگز فراموش نخواهد شد.

شهید سید ابراهیم رئیسی، شاگرد راستین و ادامه دهنده حقیقیِ راه شهید بهشتی بود که همانند شـــهید بهشـــتی در مدت کوتاهی که مسئولیت قوه قضائیه را عهده‌دار گردید، منشـــأ خیرات و برکات و اثرگذاری‌های بی‌همتایی شـــد. بســـیار هم جالب و عجیب است که هم شهید بهشتی و هم شهید رئیسی در اسفندماه عهده‌دار مسئولیت ریاست بر دستگاه قضا گردیدند (شهید بهشتی در ۴ اسفند ۱۳۵۸ و شهید رئیسی در ۱۶ اسفند ۱۳۹۷) و هر دو شهید عالی مقام دو سال بعد در تیرماه مسئولیت‌شان در قوه قضائیه به پایان رســـید (شهید بهشتی در ۷ تیر ۱۳۶۰ و شهید رئیسی در ۱۰ تیر ۱۴۰۰) و در کمتر از دوسال‌ونیم خدمات و برکات ماندگار و بی‌نظیری در دستگاه قضا به یادگار نهادند.

درود می‌فرستیم بر شهید بهشتی و شهید رئیسی و شهدای هفتم تیر و تمامی شهدا و ایثارگران قوه قضائیه و در این گزارش به مناسبت هفته قوه قضائیه نگاهی می‌اندازیم به کارنامه درخشـــان و نورانیِ شهید رئیسی در دوران ریاست بر قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران.

دوران کوتاه و پرعظمتِ ریاست شهید رئیسی بر قوه قضائیه

خادم‌الرضـــا و ســـید محرومـــان و مســـتضعفان، حجت‌الاسلام رئیسی سوابق طولانی و درخشانی در قوه قضائیه داشتند که دادستان کرج و تهران، ریاست سازمان بازرسی کل کشور، معاون اول قوه قضائیه، دادستان کل کشور و دادستان ویژه روحانیت از جمله مهم‌ترین آنهاست. در تمامی این مسندها، عدالت‌محوری و مبارزه با مفسدان و دشمنان انقلاب و نظام بارز و زبانزد بوده است.

در اســـفند ۱۳۹۴، شهید رئیســـی با حکم آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به تولیت آستان قدس رضوی منصوب گردید. ایشـــان با محوریت منشور هفتگانه رهبر معظم انقلاب اســـلامی در حکم انتصاب تولیت، در طول ســـه ســـال اقدامات بی‌نظیری در چارچـــوب خدمت مؤثر به حرم نورانی حضرت ثامن‌الحجج علی بن موسی الرضا(ع) و ارائه خدمات به زائران این بارگاه قدســـی در پایتخت معنوی ایران اسلامی انجام دادند که شرح مفصلی دارد.

بعد از سه سال خدمتگزاری به عنوان تولیت آستان قدس رضوی، رهبر معظم انقلاب اسلامی در ۱۶ اسفند ۱۳۹۷ در حکمی حجت‌الاســـلام والمسلمین آقای حاج سید ابراهیم رئیســـی را به ریاست قوه قضائیه منصوب کردند.

در حکـــم رهبر انقلاب بر حیاتی بودنِ تحول در قوه قضائیه تأکید و دلیل انتخاب حجت‌الاسلام رئیسی برای این موضوع را برشمرده و با عظیم‌ترین تعابیر از ویژگی‌های اعلای سید ابراهیم رئیسی یاد کردند.

در این حکم آمده است:

«آغاز دههٔ پنجمِ انقلاب و گذشـــت چهل ســـال از تشکیل دادگستریِ مبتنی بر فقه و حقوق اسلامی، ایجاب می‌کند که با تکیه بر تجربه‌ها و دستاوردها و رهنمودهای انباشـــته در این نصاب زمانی، تحوّلی متناسب با نیازها و پیشرفت‌ها و تنگناها در قوه قضائیه صورت گیرد و دستگاه عدالت با نَفَسی تازه و انگیزه‌ای مضاعف و نظم و تدبیری حکمت‌آمیز، دوران جدیدی را که زیبندهٔ گام دوم انقلاب است، با قدرت و جدیت آغاز کند.

اینجانب برای تحقق این مقصود حیاتی، جنابعالی را برگزیده‌ام که دارای سوابق طولانی در سطوح مختلف قوهٔ قضائیه و آشنا با همهٔ زوایای آن می‌باشید و از طرفی در کنار فقاهت از تحصیلات حقوقی و دانش و تجربه در این عرصه مهم برخوردارید و سلامت و امانت و کارآمدی خود را در مقاطع گوناگون خدمت نشان داده‌اید.

سند تحول قضائی پیشنهادی جنابعالی را ملاحظه کردم. براساس مشورت‌ها و نظرات کارشناسی، آن‌را مفید و کارساز می‌دانم.»

۱۰ تیر ۱۴۰۰، رهبر انقلاب اسلامی در حکم انتصاب حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای به ریاست قوه قضائیه، از خدمات ارزندهٔ آقای رئیسی در مدت مسئولیت قضائی و کارنامهٔ افتخارآمیزی که در پایه‌گذاریِ اقدامات ماندگار از خود به جای گذاشته‌اند، تشکر فراوان کردند.

حال ببینیم در دوران کوتاه و پُرعظمتِ ریاست سید ابراهیم رئیسی بر قوه قضائیه چه اتفاقاتی افتاده است که رهبر انقلاب در ابتـــدا و انتهایش با عظیم‌ترین تعابیر و تقدیرها و تجلیل‌ها از شهید رئیسی یاد کرده‌اند.

شروع تحول قضائی با اجرای سند تحول قضائی

تدوین ســـند تحول قضائی به دنبـــال مطالبه رهبر معظم انقلاب اســـلامی مبنی بر ضرورت انجام تحول در سیســـتم قضائی و تأمین انتظارات مردم، از سال ۱۳۹۷ در دستورکار قوه قضائیه گرفت.

دکتر ســـید ابراهیم رئیســـی قبل از تصدی ریاست دستگاه قضا، سند تحول قضائی پیشنهادی خویش را به رهبری ارائه کردند که رهبر انقلاب براســـاس مشورت‌ها و نظرات کارشناسی، آن را «مفید و کارساز» دانستند. با موافقت و استقبال رهبر انقلاب و انتصاب شهید رئیسی به ریاســـت قوه قضائیه، این سند وارد بخش اجرائی شد و با توجه به ویژگی‌های شـــخصیتی و عملکردی اعلای شهید رئیسی با سرعت خارق‌العاده‌ای عملیاتی گردید و در مدت کوتاهی دستاوردهای گسترده و رضایت‌بخشی به ارمغان آورد.

پس از گذشـــت یک‌ســـال‌ونیم از آغاز اجرای سند، باتوجه به ضرورت‌های موجود، «نسخه ارتقاءیافته سند تحول قضائی» تدوین شد و ششم دی‌ماه ۱۳۹۹ این سند توسط شهید رئیسی، رئیس دستگاه قضا و با عنوان «سند تحول قضائی» ابلاغ شد.

دستگاه قضائی در سند تحول قضائی با در کنار هم قرار دادن همـــه مأموریت‌های ذاتی خود تبدیل به یک دستگاه در میدان، پیشرو و تهاجمی می‌شود.

در ســـند تحول قضائی ۱۴ چرخش تحول‌آفرین در قوه قضائیه به منظور انجام اصلاحات اساسی در دستگاه قضائی در نظر گرفته شده است.

جامعیت برنامه تحول دســـتگاه قضا و ســـرعت در حرکت قضائی از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های سند تحول قضائی است. تدوین و ابلاغ سند تحول قضائی را می‌توان ســـرآغاز فصل نوینی در حکمرانـــی قضائی درجمهوری اسلامی ایران تلقی کرد.

دستاوردهای اجرای سند تحول قضائی

آنچه از روند اجرای طرح تحول قضائی مشاهده شد، سرعت قابل قبول اجرای آن بود.

۵ تیر ۱۴۰۰ و در آخرین روزهای ریاســـت شـــهید رئیسی بر دستگاه قضا، حجت‌الاسلام محسنی اژه‌ای در رسانه ملی تصریح کرد: سند تحول قابل ارتقا، عملیاتی و اجرائی است و تا الان جلوتر از زمان‌بندی هستیم.

برخی از دســـتاوردها و موفقیت‌های اجرای ســـند تحول قضائی در دوران ریاســـت شـــهید رئیسی بر قوه قضائیه عبارتند از:

- توسعه حداکثری سامانه‌ها و الکترونیکی‌سازی فرآیندها در حـــوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و تســـهیل ارائه خدمات قضائی به مردم.
- گســـترش جذب نیروی انسانی صالح و توانمند در دو حوزه قضات و کارکنان اداری.
- نظارت‌های گسترده در سطوح مختلف نسبت به اموال عمومـــی و جلوگیری از تضییع حقوق آنها در راســـتای احیای حقوق عامه.
- جدیت در برخورد با مفســـدان و عوامل اصلی فساد در داخل و خارج از قوه قضائیه با اولویت قرار دادن مقابله با ساختارها و بسترهای فسادزا در بخش‌های مختلف کشور.
- رفع موانع تولید و احیای واحدهای تولیدی با استفاده از ابزارهای قانونی و حمایت‌های قضائی.
- پیگیری تصویب قوانین و مقررات زمینه‌ساز تحول قضائی با پیگیری مجدانه در تدوین و تصویب برنامه هفتم توسعه و ایجاد بسترهای تقنینی مناسب در راستای اصلاح قوانین و مقررات قضائی.

- ارتباط مســـتقیم با عموم مردم با حضور در مساجد و برگزاری میز خدمت در مراســـمات عمومی کشور مانند نمازجمعه و راهپیمایی‌ها.
- تحول در ساختار و معماری جدید دستگاه قضائی در ورودی پرونده‌ها با تصویب قانون شـــوراهای حل اختلاف و ایجاد دادگاه‌های صلح با رویکرد توســـعه صلح و سازش.
- برخورد قاطع و بازدارنده با عوامل اصلی بروز ناامنی‌ها و زمینه‌ســـازی بازگشت افراد به محیط جامعه با توسعه استفاده از نهادهای ارفاقی در زمینه مقابله با مجرمان و اصلاح آنان.
- فعال‌سازی شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم.
- پیگیری جدی جهت جلوگیری از تغییر کاربری اراضی و تعدی به منابع طبیعی و ساخت‌وســـازهای غیرمجاز و تســـریع روند آزادسازی ســـواحل و رودخانه‌ها که باعث رضایت عموم مردم شد.
- توسعه بی‌سابقه صدور اسناد رسمی در اقصی نقاط کشور و اجرای پُرشتاب طرح حد نگار.
- پیگیری قوانین تحول‌ســـاز مانند «طرح الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول».
- افزایش نظارت‌ها بر ضابطین قضائی با تمرکز بر حضور میدانی در بازداشتگاه‌ها، کلانتری‌ها و پاسگاه‌ها و توسعه کمـــی و کیفی بازدیدهـــای دوره‌ای از زندان‌ها با هدف رسیدگی به امور زندانیان.

تداوم و ارتقای تحول قضائی

بنیانِ نیکو و پُربرکتِ تحول قضائی که شهید رئیسی در قوه قضائیه به یادگار نهاد، زمینه‌ساز تدوین و ابلاغ سند تحول قضائی جدید در دوران پس از ریاست سیدابراهیم رئیسی گردید و به این ترتیب تحول قضائی بعد از دوران سید محرومان نیز تداوم و ارتقا یافت که این امر مرهون تأکیدات رهبر انقلاب و بنیان نیکویی بود که شهید رئیسی در دستگاه قضا نهاد.

بـــا عنایت بـــه تأکیدات رهبـــر معظـــم انقلاب بر موضوع تحول در قوه قضائیه به عنوان مهم‌ترین مطالبه در دیدار با مسئولان قضائی در سال‌های اخیر و تأکید بر اجرا و روزآمدســـازی سند تحول قضائی در سیاست‌های کلی برنامه هفتم توســـعه و نیز پایان دوره زمانی اجرای ســـند تحول قضائی پیشین در اســـفندماه سال ۱۴۰۲، روزآمدسازی سند تحول قضائی در دستورکار قوه قضائیه قرار گرفت.

طبق تأکید مقام معظم رهبری مبنی بر ادامه رویکرد تحولی در حکم انتصاب حجت‌الاسلام اژه‌ای ریاست جدید قوه قضائیه، «ســـند تحول و تعالی قوه قضائیه» تدوین و زمان اجرای این ســـند به گونه‌ای پیش‌بینی شـــد که از ابتدای سال ۱۴۰۳ آغاز و تا پایان اسفندماه سال ۱۴۰۵ اجرائی شود.

ســـند جدید تحول و تعالی قوه قضائیه، به عنوان نســـخه روشـــن، اجماع‌ســـاز و جمع‌بندی‌شـــده‌ای از رویکردهـــا و راهکارهـــای تحولـــی در تاریـــخ ۶ فروردین‌مـــاه ۱۴۰۳ به تصویـــب رئیس قوه قضائیه رسید.

مهم‌ترین ویژگی‌های سند جدید تحول و تعالی قوه قضائیه عبارتند از:

- ارتقا و تکمیل راهکارهای ســـند تحول نسخه ۱۳۹۹ با استفاده از تجربه ۳ ساله در اجرای سند.
- تدوین طرح‌های پیشـــران به منظور تجمیع ظرفیت‌ها و ایجاد تمرکز کاری و ســـازمانی بخش‌های مختلف قوه قضائیه.
- تقویـــت رویکرد هوشمندســـازی و نـــگاه فناورانه در بخش‌های مختلف سند.
- اتخاذ رویکرد فعالانه در جذب منابع انسانی و نخبه‌یابی هدفمند.
- ارتقای حکمرانی قضائی داده‌محور و نظارت هوشمند و کاهـــش تصمیم‌گیری و نظارت ســـنتی در بخش‌های مختلف سند.
- شناسایی و حذف ســـاختارهای فسادزا در بخش‌های مختلف سند.
- قضازدایی از دعاوی دارای موضوعات فاقد ماهیت قضائی.
- ساماندهی ضابطان و پیش‌بینی نظارت‌های هوشمند بر عملکرد آنها.
- ارزیابی عملکرد قضات و شفاف‌سازی فرآیندها و آرای قضائی و اعمال نتایج حاصل از بررســـی عملکرد آنان در نظام جبران خدمات.
- ساماندهی موضوع کارشناسی رسمی باتوجه به نقش مهم آن در صـــدور آرای صحیح قضائی و رعایت حقوق مردم.
- ایجاد بستر جدید برای تسهیل ارتباط مردم با دستگاه قضائی.
- تقویت ساختار و سازوکار راهبری و پایش سند تحول با پیش‌بینی ساختارهای نظارتی.

سند امنیت قضائی، ضامن رعایت حقوق شهروندی

۲۴ مهر ۱۳۹۹، ســـند امنیت قضائی در ۳۷ ماده از سوی حجت‌الاسلام رئیسی ابلاغ شد.

این ســـند در سه فصل و ۳۷ ماده تنظیم شده و در آن بر رعایت حقوق شـــهروندی از بدو تا انتهای دادرسی تأکید شده است.

اصل برابری در مقابل قانون، حق رسیدگی و دادرسی در مهلت معقول، حق بهره‌مندی از خدمات حقوقی، حق حریم خصوصی، قاعده تسلیط یا حق مالکیت مشروع، منع بازداشت غیرقانونی و خودسرانه، برخورداری از امکانات اعم از رفاهی و بهداشتی در طول دادرسی کیفری، حقوق ویژه زندانیان و محرومان از آزادی، از جمله اصولی است که در این سند پیشرو مورد تأکید قرار گرفته است.

ابلاغ این سند که هدف و اصول امنیت قضائی، حقوق عام شـــهروندی مربوط به امنیت قضائی و حقوق خاص شـــهروندی در فرآیند دادرسی بخش‌های سه‌گانه آن را شـــکل می‌دهند، با استقبال و واکنش جمع پُرشماری از حقوق‌دانان و وکلای کشورمان همراه شد.

برخی اقدامات مهم دیگر که در زمان تصدی آیت‌الله رئیسی بر ریاست دستگاه قضائی در حوزه توجه به حفظ حقوق شهروندی انجام شد، عبارتند از:

تشـــکیل هیئت‌هـــای حفظ حقوق شـــهروندی در دادگســـتری‌های سراسر کشـــور، پیگیری موارد نقض احتمالی حقوق شـــهروندی در هیئت‌های حفظ حقوق شهروندی، بازدیدهای ســـرزده از مراکز قضائی و دیدار چهره‌به‌چهـــره مقامات و مســـئولان قضائـــی با مردم و مراجعان، ابلاغ دســـتورالعمل حفظ کرامت و ارزش‌های انسانی در قوه قضائیه، راه‌اندازی سامانه نظارت‌های برخط مردمی و تکریم مراجعان.

سرعت خیره‌کننده تحولات در قوه قضائیه

رونـــد تحـــول در قوه قضائیه، به فاصلـــه کوتاهی از آغاز ریاست شهید رئیسی، سرعت خیره‌کننده و شتاب خارق‌العاده‌ای یافت به‌گونـــه‌ای که با رضایت و تقدیر و تجلیل‌های گستردهٔ عمومی مواجه شد. از همان ماه‌های ابتدائی هر فرد و جناحی معتقد بود روزهای تغییر و اصلاح ساختار قوه قضائیه فرارســـیده است. مبارزه با مفسدان بزرگ اقتصـــادی و ترک فعل‌کننـــدگان بدون توجه به وابســـتگی‌های نزدیک و پُررنگ‌شان با صاحبان ثروت و قدرت، شوق و ذوق عمومی عظیمی در کشور بر انگیخت و همگان را به تحسین و ستایش واداشت.

افزایش ۱۵درصدی صلح و ســـازش، آزادی ۹۰۷۷ زندانی و جلب رضایت ۳۴۶ نفر از اولیای دم برای بازگشت از قصاص، بخشی از ثمرات ترویج فرهنگ صلح و سازش در شش ماهه نخست سال۱۳۹۸ بود.

طی هشـــت ماه در سال ۱۳۹۸، در شعب بدوی دیوان عدالت آمار ۱۰۲هـــزار و ۴۶۰ پرونده وردی به ثبت رســـیده که به ازای آن ۱۱ هزار پرونده مختومه شده و این یعنی کاهش اطاله در پرونده‌های جدید و البته جبران تأخیرهای پیشین. درهمین بازه زمانی ۱۰ هـــزار و ۴۱۲ پرونده به اجرای احکام رفته و ۸ هزار و ۹۹۳ پرونده هم مختومه شـــده که فاصله این دو عدد خبر از به‌روز شـــدن آمار در آینده‌ای نزدیک را می‌داد. در همین بازه زمانی در شعب تجدیدنظر ۵۵ هزار ۷۴۴ پرونـــده وارد و ما بـــه ازای آن ۶۰ هزار و ۷۸۰ پرونده مختوم شده یعنی ۵۰۰ هزار رسیدگی بیش از ورودی که شامل پرونده‌های پیشین هم می‌شود. دیوان عدالت اداری به‌عنوان نمونه رفع اطاله دادرسی عملکرد خوبی داشت و متوســـط زمان رسیدگی به پرونده در شعب بدوی از ۲۴۲ به ۱۴۲ روز رسید و در شعب تجدیدنظر از ۱۸۷ به ۱۲۱ روز رسید.

همچنین دســـتگاه قضا شـــاهد رشد ۳۳۰ درصدی احکام مجازات جایگزین حبس بود و رقم ۳۰ هزار مجازات جایگزین حبس در ۷ ماهه اول سال ۹۷ به رقمی بالغ‌بر ۱۰۰ هزار حکم مجازات جایگزین حبس در ۷ ماهه اول سال ۹۸ رسید.

در ۷ ماه ابتدائی ســـال۹۸، آمار اموال برگشت داده شده به بیت‌المال به بیش از ۴۹ هزار میلیارد تومان رسید.

از جمله خدمات ارزشـــمند شهید رئیسی در زمان تصدی ریاســـت قوه قضائیه، می‌توان به تصویب قوانین و مقررات کاربردی و بـــه عبارت دیگر تصویب قوانین و مقررات حقوقی و کیفری براساس خلأهای قانونی موجود در موضوعات مختلف اشاره کرد.

در ســـال ۹۸ بخشنامه‌ها و دســـتورالعمل‌های قابل توجهی از سوی رئیس قوه‌قضائیه ابلاغ شد که به عنوان نمونه، تنها یک مورد از آنها ذکر می‌شود:

- دســـتورالعمل حفظ کرامت و ارزش‌های انســـانی در قوه‌قضائیه: اجتناب از اعزام متهمان نوجوان به بازداشتگاه، تسریع و تسهیل در پذیرش وثیقه یا کفیل معرفی شده از سوی متهم، اجتناب از احضار یا جلب افراد بدون ادله و قرائن و یا آماری دال بر ارتکاب جرم، جلوگیری از نگهداری متهمان در تحت نظرگاه کلانتری‌ها برای مدت بیش از ۲۴ ساعت، تنها بخش‌های کوچکی از این دستورالعمل ۳۳ ماده‌ای اســـت که تماماً در راستای حفظ ارزش‌های انسانی صورت گرفت.

برخورد با فساد نیز روند فوق‌العاده‌ای داشت.

مبارزه قاطع با فساد چشمگیرترین سرفصل کارنامه شهید رئیسی

برخورد قاطع و بدون اغماض با مفســـدان اقتصادی را می‌توان چشمگیرترین سرفصل کارنامه شهید رئیسی در دوران ریاســـت بر قوه قضائیه و پس از آن دانست به گونه‌ای که نام و یاد شـــهید رئیســـی همواره با کارنامه بی‌نظیـــری از اجرای عدالت و مبارزه با فســـاد در اذهان عمومی عجین است.

اندکی قبل از ریاســـت شـــهید رئیسی بر دستگاه قضا، حجت‌الاســـلام صادق آملی‌لاریجانی رئیس وقت قوه قضائیه در نامه‌ای به رهبر معظم انقلاب اسلامی با اشاره به جنگ اقتصادی دشمنان علیه ملت ایران و انجام برخی جرائم از ســـوی عده‌ای از اخلالگران و مفسدان اقتصادی در این شـــرایط همســـو با اهداف دشمنان، درخواست کرد اجازهٔ اقدامات ویژه در برخورد قاطع و ســـریع در چارچوب قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور و قانون مجازات اسلامی داده شود. در این نامه پیشنهاد شده است که هرگونه تعلیق و تخفیف مجازات اخلالگران و مفســـدان اقتصادی ممنوع باشد. رهبر انقلاب اسلامی در ۲۰ مرداد ۱۳۹۷ با این پیشنهاد موافقت و تأکید کردند: مجازات مفسدان اقتصادی سریع و عادلانـــه انجام گیرد و در مورد اتقان احکام دادگاه‌ها دقت لازم توصیه شود.

چند ماه بعد که شـــهید رئیســـی به ریاســـت قوه قضائیه رسید، این دســـتور رهبری را به صورت ویژه‌ای عملیاتی کرد.

برخورد با دانه‌درشت‌ها، تأکید بر تشویق سوت‌زن‌ها و محافظت از آنها و به‌کارگیری ظرفیت‌های قانونی برای حمایت از افشاگران فســـاد، از جمله موضوعاتی بود که شهید رئیســـی در زمان ریاست بر دســـتگاه قضا مورد توجه قرار داد و اقدامـــات عملی مهمی نیز برای تحقق این امور انجام داد.

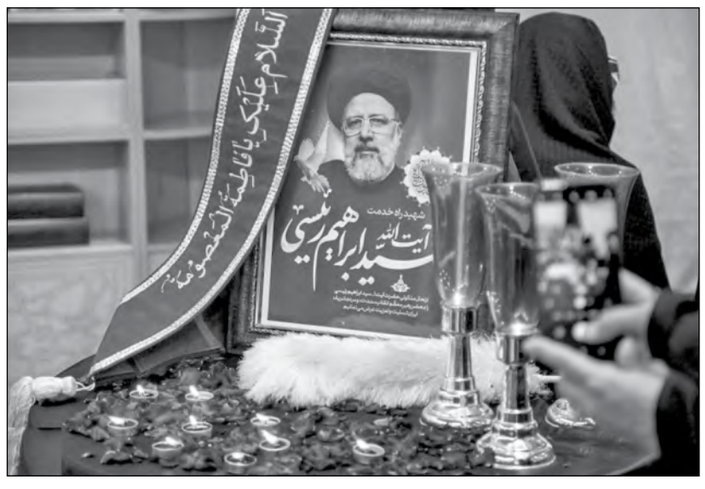

دستورالعمل تشکیل مجتمع تخصصی ویژه رسیدگی به جرایم اقتصادی از سوی شهید رئیسی در ۱۳ مردادماه ۱۳۹۸ ابلاغ گردیـــد و با افتتاح این مجتمع و راه‌اندازی ســـامانه گزارشگران فساد در سال ۱۳۹۹، روند مبارزه با فساد به صورت جدی‌تری دنبال شد.

برگزاری دادگاه‌های علنی مبارزه با مفاسد اقتصادی و محاکمه دانه‌درشـــت‌ها، آقازاده‌هـــا و برخی مدیران و مسئولان، اخلاگران بازار و سرمایه‌داران و فعالان بزرگ اقتصادیِ مفسد، تلاش‌ها برای پاکسازی درونی قوه قضائیه از عناصر و قضات فاسد نشان‌دهنده عزم قاطع سید ابراهیم رئیســـی در مبارزه با فساد بود. در این دوران، هیچ‌یک از نام‌ها و عناوین مانع از اجرای عدالت نشـــدند و بسیاری از متهمان یقه‌ســـفید محاکمه و مجازات شدند. در سال ۱۳۹۸، در عرصه برخورد با فساد از درون، با فعال کردن کمیسیون تعیین صلاحیت قضات و تشکیل دادگاه عالی صلاحیت، طی ۱۲ ماه بیش از ۶۰ قاضی متخلف و فاسد از کار برکنار شدند. برخی افراد بسیار عالی‌رتبه و متصل به نهاد قضائی نیز بازداشت و محاکمه شدند.

در هشـــت ماه نخست ســـال ۱۳۹۸، چهل پرونده دانه‌درشـــت‌های مفاســـد اقتصـــادی روی میز قضات قرار گرفت که در میـــان آنها چهره‌های عالی‌رتبه قوه قضائیه، مسئولان عالی‌رتبه حکومتی، منسوبین درجه یک دولتمردان و سیاســـتمداران، مدیران خودروساز، اخلاگـــران بزرگ بازار و مفســـدان بزرگ ســـرمایه‌دار وجود داشتند.

این عملکرد با رضایتمندی گسترده مردمی مواجه شد به طوری که سخنگوی قوه قضائیه در سیزدهمین نشست خبری ســـخنگوی قوه قضائیه در آبان ۱۳۹۸ ابراز داشـــت: خدای بزرگ را شاکر و سپاسگزاریم و از مردم فهیم و بصیر و آگاه ایران اســـلامی نیز قدردانی می‌کنیم که براساس افکارسنجی اخیر وزارت اطلاعات، بیش از ۷۶ درصد از شرکت‌کنندگان در این افکارسنجی اقدامات اخیر قوه قضائیه را در توسعه عدالت و برخورد با مفاســـد اقتصـــادی را پســـندیده‌اند و اظهار رضایت نموده‌اند.

این رویه تا پایان ریاست دکتر رئیسی بر قوه قضائیه با سرعت تداوم یافت و از رشد روزافزونی برخوردار گردید.

در سال ۱۳۹۹ نیز مبارزه با مفاسد اقتصادی همچنان در اولویت قوه قضائیه قرار داشت. برخی آمارهای سال ۹۹ در این زمینه چنین است:

- رســـیدگی به ۲۰۶ پرونده در شـــعب ویـــژه مبارزه با اخلالگران اقتصادی.
- تعیین هزار شـــعبه اختصاصی در واحدهای قضائی در دادسرا و دادگاه‌ها برای رسیدگی ویژه به پرونده‌های حوزه انفال و منابع طبیعی و تغییر کاربری اراضی زراعی و باغات.
- صدور ۱۹ هزار و ۷۵۵ حکم قضائی در شعب اختصاصی حوزه انفال و منابع طبیعی.
- اعاده ۲۴ هزار و ۱۶۰ هکتار از اراضی به بیت‌المال.
- آزادی ۳۹ هزار و ۱۸۵ هکتار از اراضی ساحلی و تصرفات حریم دریاها در شمال و جنوب کشور و بستر رودخانه‌ها.
- صدور ۹ هزار و ۱۰۶ حکم در حوزه جلوگیری از تغییر کاربری اراضی زراعی و باغات.
- اعـــاده ۶ هـــزار و ۳۸۸ هکتار از اراضی ملی و باغات به وضعیت سابق.

پس از پایان دوران ریاســـت شـــهید رئیسی بر قوه قضائیه و آغاز دوران ریاســـت‌جمهوری سید محرومان و مســـتضعفان نیز مبارزه با فســـاد با قدرت و قوت هرچه تمام‌تر ادامه یافت و اقدامات گسترده‌ای برای پیشگیری، نظارت و مقابله با فســـاد در دولت سیزدهم انجام شد که شرح جداگانه و مفصلی دارد.

حمایت از تولید و اشتغال

شهید رئیســـی در عرصه تقویت تولید و رفع موانع تولید نیز که مطالبه مکرر رهبری است، کارنامه فوق‌العاده درخشان و تحسین برانگیزی در قوه قضائیه و پس از آن در قوه مجریه داشـــته است. اقدامات دستگاه قضائی در راســـتای حمایت از تولید و تولیدگران و مبارزه با مفاسد اقتصادی در عرصه تولید طی دو ســـال ریاســـت شهید رئیسی، منتهی به احیای بیش از دو هزار واحد تولیدی و صنعتی در کشور شد که با اقدامات حمایتی دستگاه قضا به مدار تولید بازگشتند و در نتیجه ورود دستگاه قضائی به مقوله رفع موانع تولید، اشـــتغال بیش از صدهزار نفر حفظ شد و از بیکاری آنها جلوگیری شد.

سفرهای استانی و بازدیدهای میدانی

در ســـال ۹۹، شهید رئیسی به همراه هیئت قضائی متشکل از مسئولان ارشد قوه قضائیه، به ۱۱ استان کشور ســـفر کرد و در این سفرها از نزدیک در جریان مشکلات مردم و واحدهای تولیدی و قضائی قرار گرفت و دستورات مقتضی را برای رفع این مشکلات صادر کرد.

سرکشی‌های سرزده و بازدیدهای میدانی بدون اطلاع قبلی از دادگاه‌ها و دادگستری‌ها و رسیدگی به مشکلات مردم و مجتمع‌های قضائی، مکرراً در دوران ریاست شهید رئیسی بر دستگاه قضا اتفاق افتاد.

بازدید از زندان‌های مختلف در کشور، آشنایی نزدیک با مشکلات زندانیان و زندانبانان، بررسی فرآیند اشتغال زندانیان، رسیدگی به مشـــکلات خانواده زندانیان و... از جمله اقدامات شهید رئیسی در راستای نظارت بر زندان‌ها و رسیدگی به امور زندانیان بود.

بنیانگذاری قضای هوشمند

قضای هوشـــمند در دوران ریاســـت شهید رئیسی بنیانگذاری شد.

گام نخســـت هوشمندســـازی قوه قضائیه در سال ۱۳۹۹ با تمرکز تســـهیل دسترســـی مردم به خدمات قضائی و افزایش سرعت رسیدگی‌ها با انجام حدود ۶۵ پروژه بزرگ و کوچک فناورانه شامل تأسیس و ارتقای ۴۰ ســـامانه و الکترونیکی کردن ۲۵ اســـتعلام قضائی و راه‌اندازی بیش از ۳ هزار اتاق دادرســـی الکترونیکی برداشـــته شـــد که از نتایـــج آن می‌توان بـــه افزایش رضایتمندی عمومی مردم و همکاران دســـتگاه قضائی، کاهش زمان رســـیدگی به پرونده‌ها و کاهش چشمگیر مراجعـــات حضوری و حذف قریب بـــه ۴ونیم میلیون مراجعه مردم به دســـتگاه قضائی و ســـایر دستگاه‌های اجرائی کشور اشاره کرد.

برخی دیگر از دســـتاوردهای فناورانه قوه قضائیه در سال ۹۹ چنین است:

- بهره‌برداری از چهل سامانه جدید برای خدمت‌رسانی هوشمند به مردم در قوه قضائیه و حذف بیش از ۳ میلیون مراجعه حضوری به واحدهای قضائی از این طریق.
- مراجعه دو میلیون و ۲۰۰ هزار نفر به مراجع قضائی از طریق گرفتن وقت در سامانه‌های نوبت‌دهی.
- ثبت بیش از یک میلیون درخواست، لایحه، دادخواست و شکواییه در سامانه‌ها.
- بهره‌برداری از ۲۵ ســـرویس اســـتعلام آنی و مکاتبات الکترونیکی در قوه قضائیـــه و کاهش ده درصدی زمان رسیدگی به پرونده‌ها در واحدهای قضائی.
- تجهیز تمامی زندان‌های کشـــور به سیستم دادرسی الکترونیک.
- دایر شدن ۴۰۰ اتاق دادرسی الکترونیکی در زندانهای کشور.
- تجهیز حدود ســـه هزار اتاق دادرســـی الکترونیکی در واحدهای قضائی.
- رسیدگی به پرونده ۱۲۰ هزار زندانی از طریق دادرسی الکترونیک و بدون اعزام به واحدهای قضائی و کاهش ۷۰ درصدی اعزام و بدرقه زندانیان.

عملکرد قوه قضائیه از زبان رهبر انقلاب و شهید رئیسی

۷ تیر ۱۴۰۰ و در آخرین روزهای ریاســـت شـــهید رئیسی بر قوه قضائیه، رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار رئیس و مسئولان قوه قضائیه، عملکرد درخشان و اســـتثناییِ شهید رئیسی در دوران ریاست بر دستگاه قضا را ستوده و برکات و دستاوردهای عظیم این دوران را تبیین و تجلیل کردند.

ایشان در این دیدار فرمودند:

«خب، لازم اســـت یک خداقوّتی بـــه جناب آقای رئیســـی عرض بکنیم. قوه قضائیه طبعاً در معرض یک تغییر و تبدّلی اســـت. ایشـــان در این دو سال و چند ماهی که مسئولیّت قوه قضائیه را داشتند، حقّاً زحمت کشیدند، تلاش کردند، کارهای خوبی انجام گرفت در این قوه. و حرکت جناب آقای رئیســـی در قوه قضائیه مصداق همان چیزی بود که ما همیشه تکرار می‌کنیم [یعنـــی] «حرکت جهادی»؛ حرکـــت جهادی، یعنی جدّی، شبانه‌روزی، پُرتلاش، پُرانگیزه؛ یک حرکت این جوری بود، بحمدالله آثار خوبی هم داشت و مهم‌ترین اثر این حرکت همین بود که امید مردم به قوه قضائیه را زنده کرد، احیا کرد، مردم را به قوه قضائیه خوش‌بین کرد. ما شـــکایت‌های مردم را از دستگاه‌های مختلف دریافت می‌کنیم؛ در نظرات مردم خیلی تفاوت هست بین [دورهٔ] قبل از این دو سال و اندی و بعد از این دو ســـال و اندی؛ امید و اطمینان به قوه را زنده کرد؛ این سرمایهٔ اجتماعی است. این اعتماد مردم به دستگاه‌های فعّـــال در جمهـــوری اســـلامی یک ســـرمایهٔ بزرگ اجتماعی اســـت و هیچ چیزی با این معادل نیست.»

۱۴۰۰/۰۴/۰۷

شهید بهشتی و شهید رئیسی الگوهایی بی‌نظیر و بی‌بدیل

عملکرد درخشان و بی‌نظیر شهید رئیسی در دوران ریاست بر قوه قضائیه، تراز این دستگاه را در نظام جمهوری اسلامی ایران بالا برد و شهید بهشتی و شهید رئیسی به الگوهایی بی‌نظیر و بی‌بدیل در اجرای قضای اسلامی در عصر حاضر تبدیل شدند.

دختران حاج قاسم را از چه می‌ترسانید؟

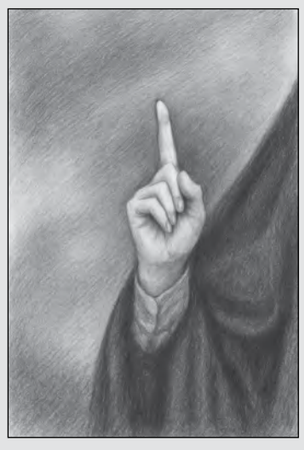

رجزخوانی زینبی‌ات
عفاف و حجاب فاطمی‌ات
شجاعت حیدری‌ات
معنی «ما ملّت امام حسینیم» را به تصویر کشید.

***

شعار دختر ایرانی:
زن زندگی شجاعت
زن زندگی آزادگی
زن زندگی شهادت

***

«کربلا در کربلا می‌مرد اگر زینب نبود»
صدای حقیقتی است که از سنگر مادران ایرانی همیشه بلند است.

***

پیام دختر ایرانی:
برادرم؛ سلاح و میدان جنگ با تو
روایتش با من

سمانه قائینی

فقط ۶۰ روز!